

Radosław Zenderowski

Sprawozdanie z dziewiątego polsko-niemieckiego sympozjum na temat nowego porządku gospodarczego i systemu społecznego Fundamenty jedności Europy w dniach 28-29 IV 1997 r. w Warszawie

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 5/1, 225-227

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rzymskiego, *Listy* Ignacego Antiocheńskiego oraz *Didache*. Na podstawie analizy odpowiednich fragmentów powyższych pism Autor doszedł do wniosku, że w poglądach Ojców Apostolskich na Eucharystię zauważa się przejście z liturgii domowej do ofiarniczo-świątynnej.

Dyskusję w sesji popołudniowej zdominowały dwa tematy: kwestia wykorzystywania tekstu Starego Testamentu przez Ojców Kościoła i liturgia eucharystyczna w Kościele pierwotnym. Dr Michał Wojciechowski wyraził wątpliwość, czy Ojcowie Apostolscy korzystali w rzeczywistości z targumów czy midraszy, czy też wykorzystywali tekst, który nie wszedł do wersji masoreckiej Starego Testamentu? Postawił także problem na ile nauczanie Klemensa Rzymskiego na temat Eucharystii jest odbiciem Starego Testamentu, a na ile Listu do Hebrajczyków? Ks. dr Tomasz Skibiński zauważał, że jego zdaniem, przynajmniej co do techniki egzegezy można w przypadku Ojców Apostolskich mówić o posługiwaniu się targumami. Raczej marginalną wydaje mu się sprawa, z jakiego tekstu dany Ojciec Kościoła korzystał. Odnośnie do liturgii eucharystycznej ks. prof. dr hab. Wincenty Myszor zauważył, że modlitwy eucharystyczne znajdujące się w *Didache* (rozdziały 9 i 10) są w innej kolejności niż modlitwy podczas Eucharystii obecnie. Najpierw bowiem ma miejsce modlitwa za kielich, a dopiero następnie za chleb. Stąd zauważa, że modlitwy te mogą być ogólnymi modlitwami dziękczynnymi i mówienie w tym kontekście o Eucharystii jest nieporozumieniem. W odpowiedzi ks. dr Jan Słomka przyznał, że hymny znajdujące się w *Didache* zapewne pochodzą z modlitw żydowskich. Trudno jest jednak w sposób ścisły stwierdzić, na ile posiadają one charakter modlitw eucharystycznych. Delikatne jednak, bez ostatecznych rozstrzygnięć podchodzenie do tych tekstów pozwala uchwycić linie rozwoju liturgii eucharystycznej. Ks. prof. dr hab. Henryk Pietras stwierdził, że nie ma pewności, czy pierwsi chrześcijanie używali podczas Eucharystii słów Chrystusa z Ostatniej Wieczerzy, czyli anamnezy. Ks. prof. dr hab. Emil Stanuła wskazał natomiast, że każda modlitwa eucharystyczna zawierała element epiklezy, wzywania Ducha Świętego. Spotykamy natomiast modlitwy eucharystyczne, które nie zawierały anamnezy.

Ks. prof. dr hab. Marek Starowieyski dokonując podsumowania wygłoszonych referatów i przeprowadzonych dyskusji powiedział między innymi, że wskazują one na bogactwo myśli judeochrześcijańskiej, a późniejsze chrześcijaństwo straciło wiele z tych wartości, jakie judeochrześcijaństwo wniosło.

Ks. Tadeusz Kołosowski SDB

SPRAWOZDANIE
z dziewiątego polsko-niemieckiego sympozjum
na temat nowego porządku gospodarczego i systemu społecznego
Fundamenty jedności Europy
w dniach 28 – 29 IV 1997 r. w Warszawie

W dniach 28 – 29 kwietnia 1997 r. w Warszawie miało miejsce IX polsko-niemieckie sympozjum naukowe pt. *Fundamenty jedności Europy*. Inicjatorem i organizatorem tegoż, jak również wszystkich poprzednich była Fundacja Akademii Teologii Katolickiej, korzystająca ze wsparcia Fundacji Konrada Adenauera w Polsce.

Sympozjum uświetniły dwa znaczące wydarzenia, a mianowicie: nadanie doktoratu *honoris causa* biskupowi Moguncji i Przewodniczącemu Niemieckiej Konferencji Biskupów Karlowi Lehmannowi oraz oficjalna inauguracja projektu badawczo-dydaktycznego pracowników naukowych Sekcji Chrześcijańskich Nauk Społecznych ATK pod nazwą Studium Generale Europa.

Uchwałą Rady Wydziału i Senatu ATK, nadającą tytuł doktora *honoris causa* odczytał ks. dr hab. Jerzy Myszor – prof. ATK, zaś laudację na cześć Karla Lehmana wygłosił ks. prof. dr hab. Helmut Juros. Uzasadniając podstawę nadania tego zaszczytnego i szlacheznego tytułu, ks. prof. Helmut Juros stwierdził m.in., że „Jego wysiłki przetrzucenia mostów nad szczelinami: między wyobcowującymi się od siebie Kościołem i światem, religią i kulturą, teologią i nauką, jakie podejmuje on w aspekcie teologii, filozofii i nauk społecznych, są znakiem nadziei dla wielu współczesnych ludzi, stojących na gruncie chrześcijańskim i odpowiedzialnych za dzisiejszy świat”. Oficjalne gratulacje dostojny gość przyjął od Prymasa Polski – Józefa kard. Glempa, dr. Andrzeja Olechowskiego (Studium Generale Europa) i dr. Josefa Thesinga (Fundacja Konrada Adenauera). Na zakończenie uroczystości, bp Karl Lehmann wystąpił z odczytem zatytułowanym: *Nowa Europa – fikcje i wizje. Doświadczenia i wyzwania z perspektywy Kościoła*.

Otwierając natomiast Studium Generale Europa, ks. prof. Helmu Juros wyjaśnił motywy, dla których zdecydowano o powołaniu do życia tejże instytucji. „W przestrzeni kultury, w świecie symboli, przekonani i wartości, w których człowiek rozpoznawał zawsze swoje powołanie i tożsamość, wielką kompetencję i odpowiedzialność posiada też Kościół. Także integracja europejska, ze względu na swe kulturowo–aksjologiczne konsekwencje, staje się dziś centrum uwagi Kościoła” – powiedział prof. Juros, zauważając wcześniej, iż w tej dziedzinie istnieje wielkie zapotrzebowanie na rzetelny wysiłek badawczo–dydaktyczny, na obalanie „powierzchnowych stereotypów i intuicyjnych uproszczeń”.

Druga część sympozjum składała się z trzech wyodrębnionych tematycznie sesji naukowych.

W trakcie pierwszej, która odbyła się tuż po wręczeniu doktoratu *honoris causa* Karlowi Lehmannowi, głos zabrał prof. dr hab. Nikolaus Lobkowitz, światowej sławy filozof, profesor Uniwersytetu we Fryburgu, Monachium, Eichstatt i Notre Dame (USA). Wygłosił on referat pt. *Europa jako rzeczywistość kulturowa. Założenia i problemy*. Tuż po nim, z wykładem poświęconym pojęciu „christiana res publica” wystąpił prof. dr hab. Aleksander Gieysztor (Uniwersytet Warszawski). Dyskusja (moderator: ks. prof. dr hab. Helmut Juros) nad problematyką poruszoną w tych wystąpieniach zakończyła pierwszą sesję.

Druga sesja miała miejsce już następnego dnia i poświęcona była nauczaniu Jana Pawła II o Europie (arcybp prof. dr hab. Józef Życiński) oraz wyzwaniom społeczno–politycznym, jakie stają przed Europą w perspektywie jej coraz pełniejszej integracji (Otto von der Gablentz, Rektor Europakolleg w Bruggi). Słowo wprowadzające w specyfikę poruszanych zagadnień wygłosił Roland Freudenstein, przedstawiciel Fundacji Konrada Adenauera w Polsce. Na zakończenie, podobnie jak w poprzednim dniu, miała miejsce dyskusja, moderowana przez prof. dr hab. Anielę Dylus (ATK).

Trzecia i ostatnia sesja poświęcona była w całości porządkowi prawnemu współczesnej Europy. Miały miejsce dwa wystąpienia: prof. dr hab. Paula Kirchhofa z Uniwersytetu w Heidelbergu, Sędziego Federalnego Sądu Konstytucyjnego (*Prawo Europy i prawa państw*) oraz prof. dr hab. Andrzeja Zolla z Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prezesa Trybunału Konstytucyjnego RP (*Trybunały Konstytucyjne w zjednoczonej Europie*). Dyskusję poprowadził ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski, Dziekan Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ATK.

Sympozjum, obok innych przedsięwzięć Fundacji Akademii Teologii Katolickiej, należy uznać za prekursorską inicjatywę w dziedzinie rozpoznawania nowych wyzwań i horyzontów pojawiających się przed katolicką nauką społeczną w związku z przemianami kulturowymi i społeczno–politycznymi w Polsce i w Europie. Dzięki tego typu aktywności, angażującej wiele autorytetów z różnych dziedzin nauki, Kościół katolicki z jednej strony zyskuje możliwość wypowiedzania się w istotnych dla swojej przyszłości i przyszłości Europy kwestiach, z drugiej zaś zyskuje cenną wiedzę na temat zachodzących

w Europie i świecie przemian, dzięki której może później kompetentnie zabierać głos, służyć radą a przede wszystkim skutecznie realizować dzieło „nowej ewangelizacji”.

Jako nawiązanie do tematyki poruszanej w trakcie omawianego sympozjum wydano także książkę pt. *Europa – Fundamenty jedności*, zawierającą m.in. wystąpienia poszczególnych prelegentów. Stanowi ona przy tym drugą (po *Europa i Kościół*) publikację z serii europejskiej *Studium Generale Europa*.

Radosław Zenderowski